

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ

Затверджено:

Протокол засідання кафедри
фінансів, обліку і оподаткування
№ 7 від 24 лютого 2025 р.

Завідувач кафедри ФОО

 С.М. Шуляренко

Викладач	ЯРМОЛІЦЬКА Ольга Василівна Кандидат економічних наук, доцент
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	Ярмоліцька Ольга Василівна
E-mail	oyarmolitska2@gmail.com
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра фінансів, обліку і оподаткування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 602 телефон: +38044 591-51-08
Консультації	Кожен четвер з 9.00 до 10.00 та п'ятницю з 9.00 до 10.00 м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 602 або за Zoom посиланням

Офіційна назва освітньої програми	Фінанси, банківська справа та страхування
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань, спеціальність	07 «Управління та адміністрування» 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін загальної підготовки, вибіркова
Курс / Семестр викладання	2/4
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS / 120 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 24 години / 8 годин Практичні заняття – 20 годин / 4 години
Форма контролю	Залік
Локація та	Аудиторія згідно з розкладом.

матеріально- технічне забезпечення	Мультимедійний проектор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	Набуття знань з теорії податків і оподаткування та встановлення взаємозв'язку фінансів з оподаткуванням податками.
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК10. Здатність працювати у команді.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку. СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення. СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.
Програмні результати навчання	ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ЧИМ ЦІКАВИЙ КУРС:

Курс дає можливість розширити світогляд та професійні компетенції, поглибивши знання з податків, оподаткування, отримавши сучасну і цікаву інформацію та приклади практичного застосування про:

- економічну сутність та історію податків і оподаткування;
- теорію науки про оподаткування;
- функції, елементи та класифікацію податків;
- перекладання та ухилення від податків;
- податкову політику та її цілі;
- регуляторні органи в Україні щодо оподаткування підприємств;
- основи оподаткування суб'єктів підприємництва;
- особливості визначення бази оподаткування податку на додану вартість
- порядок нарахування податку на прибуток
- оподаткування в країнах-членах ЄС.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1

Тема 1. Економічна сутність та історія податків і оподаткування

Економічний зміст податків. Види податків. Економічна сутність та принципи системи оподаткування. Поняття та напрями розвитку податкової бази. Витоки системи оподаткування. Податкова політика Римської імперії. Податкова система Європи. Основні принципи оподаткування за А. Смітом. Фінансова та податкова системи Стародавньої Греції. Податкова політика Русі. Еволюція податків у період 1917-1990 рр.

Ключові слова: податки, система оподаткування, види податків, принципи, податкова база, податкова політика, Римська імперія, податкова система, Європа, Адам Сміт, Стародавня Греція, еволюція податків.

Тема 2. Теорія науки про оподаткування

Перші дослідження з питань оподаткування. Теорії оподаткування в світовій економічній науці, їх еволюція. Розвиток податкової системи України.

Ключові слова: оподаткування, теорії оподаткування, еволюція податків, податкова система, розвиток податкової системи.

Тема 3. Функції, елементи та класифікація податків

Фіскальна функція податків. Регулююча функція податків. Соціальна функція податків. Мета встановлення податків. Суб'єкт та об'єкт оподаткування. Методи побудови податкових ставок. Податковий період. Класичні принципи, на яких базуються податкові системи країн з ринковою економікою. Класифікаційні ознаки податків. Класифікаційні критерії та ознаки податкових платежів. Традиційна класифікація податків і зборів. Міжнародні класифікації податків і зборів. Способи справляння податків.

Ключові слова: функції податків, суб'єкт оподаткування, об'єкт оподаткування, податкові ставки, методи, податковий період, принципи, класифікаційні ознаки,

Тема 4. Перекладання та ухилення від податків

Сутність перекладання податків. Засновник концепції «абсолютизму» та її сутність. Сутність «позитивної» концепції. «Песимістична» теорія перекладання податків. «Математична» концепція, її зміст. Головні вимоги до перекладання податків. Типи та форми перекладання податків. Поняття «ухилення від податків» та «податкова оптимізація». Податкова оптимізація.

Ключові слова: податки, перекладання податків, концепція «абсолютизму», «позитивна» концепція, «песимістична» концепція, «математична» концепція, типи, форми перекладання податків, ухилення від податків, податкова оптимізація.

Тема 5. Податкова політика та її цілі

Визначення податкової політики. Цілі податкової політики. Складові податкової політики. Поняття різних систем оподаткування: регресивної, прогресивної та пропорційної. Методи оцінювання рівня податкового навантаження. Мета застосування податкових пільг. Види і характеристика податкових пільг в економічно розвинених країнах та в Україні. Критерії забезпечення побудови ефективної податкової політики держави. Макроекономічне регулювання. Мікроекономічне регулювання податкової політики. Податки та інфляція.

Ключові слова: податки, податкова політика, цілі, системи оподаткування, регресивна система оподаткування, прогресивна система оподаткування, пропорційні система оподаткування, податкове навантаження, методи оцінювання, податкові пільги, макроекономічне регулювання, мікроекономічне регулювання податкової політики, інфляція.

Змістовий модуль 2

Тема 6. Регуляторні органи в Україні щодо оподаткування підприємств

Основні завдання Державної податкової служби України та Державної Митної служби України. Функції Державної податкової служби України. Структура Державної податкової служби України.

Ключові слова: Державна податкова служба України, Державна Митна служба України, завдання, функції, структура.

Тема 7. Основи оподаткування суб'єктів підприємництва

Загальнодержавні податки і збори та їх характеристика. Місцеві податки і збори та їх характеристика. Функціональні та організаційні елементи податків, їх характеристика. Основні засади функціонування загальної системи оподаткування юридичних осіб. Спрощена система оподаткування підприємства.

Ключові слова: податки, збори, загальнодержавні податки і збори, місцеві податки і збори, елементи податків, загальна система оподаткування, спрощена система оподаткування.

Тема 8. Особливості визначення бази оподаткування податку на додану вартість

Склад договірної (контрактної) вартості. Порядок визначення бази оподаткування за різними видами операцій з постачання продукції, товарів, робіт, послуг. Відображення податку на додану вартість у бухгалтерському обліку.

Ключові слова: договірна (контрактна) вартість, база оподаткування, постачання продукції, товарів, робіт, послуг, податок на додану вартість, бухгалтерський облік.

Тема 9. Порядок нарахування податку на прибуток

Платники податку на прибуток. Об'єкт та база оподаткування податком на прибуток. Ставки податку на прибуток та порядок його обчислення.

Ключові слова: податок на прибуток, платники, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставки, порядок обчислення.

Тема 10. Оподаткування в країнах-членах ЄС

Напрями податкової політики в зарубіжних країнах. Особливості сплати податку на додану вартість в країнах Західної Європи. Податок на прибуток у різних країнах. Прибутковий податок з громадян в іноземних державах. Податок на нетрудові доходи. Відмінність податкової системи України від інших країн.

Ключові слова: податкова політика, зарубіжні країни, податок на додану вартість, податок на прибуток, прибутковий податок з громадян, податок на нетрудові доходи, податкова система України, податкова система інших країн.

Практичні та семінарські заняття курсу передбачають виконання ситуаційних, тестових, розрахункових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни, виступи з доповідями, обговорення актуальних питань, написання рефератів та есе, їх захист.

Тематика семінарських занять:

Тема №2. Теорія науки про оподаткування.

Тема №3. Функції, елементи та класифікація податків.

Тема №4. Перекладання та ухилення від податків.

Тема №5. Податкова політика та її цілі.

Тема №6. Регуляторні органи в Україні щодо оподаткування підприємств.

Тема №10. Оподаткування в країнах-членах ЄС.

Тематика практичних занять:

Тема №7. Основи оподаткування суб'єктів підприємництва.

Тема №8. Особливості визначення бази оподаткування податку на додану вартість.

Тема №9. Порядок нарахування податку на прибуток.

Індивідуальні завдання

Для стимулювання науково-дослідницького й творчого інтересу здобувачів вищої освіти і здобуття ними навичок наукової діяльності вони залучаються до виконання додаткових видів робіт в певних проєктах, ця діяльність враховується при підведенні підсумків роботи здобувачів вищої освіти у семестрі. Так, наприклад, здобувачам вищої освіти може бути запропоновано виконання рефератів за темами дисципліни «Основи оподаткування» у вигляді презентацій та захистити її на практичному занятті. Найкращі рекомендуються до виступу на науково-практичній конференції.

Індивідуальні види робіт можуть бути змінені та доповнені за ініціативою викладача або здобувача освіти (за погодженням із викладачем).

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та під час заліку.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. Максимальна сума становить 12 балів.

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, їх відповідями, доповідями та ступенем залученості у дискусії (до 8 балів).

Максимальна сума становить 8 балів за кожне заняття, 80 балів - максимальна сума.

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються у 10 балів.

Підсумковий контроль - Залік

Здобувач отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач, становить 100.

Якщо протягом семестру здобувачем за поточним контролем набрано більше 100 балів, то вони порівнюються до 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні

			завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82-89	Добре («зараховано»)	В	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
75-81		С	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
64-74	Задовільно («зараховано»)	Д	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками
60-63		Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки
35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-34		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
 2. Конспект лекцій.
- Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ: <https://library.duit.in.ua>.

Список рекомендованої літератури

Базова:

1. Податковий Кодекс України: Кодекс України, Закон від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Митний Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
3. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с
4. Податкова система: Навчальний посібник. [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська

М. О. та і н.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.

5. Історія податків та оподаткування в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Ф.О. Ярошенко, В.В. Павленко, В.П. Павленко; за заг. ред. А.М. Подоляки. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 416 с.

6. Податкова система: Навчальний посібник. [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.]; за ред. В.Г. Баранової. Одеса: ВМВ, 2014. 344 с

7. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п>.

8. Бечко П.К., Захарчук О.А Основи оподаткування: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 168 с.

9. Дія.City. URL: <https://city.diia.gov.ua/>

Допоміжна

1. Про затвердження Порядку ведення Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 року № 26 (із змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/26-2017-%D0%BF>.

2. Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1588 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11#Text>.

3. Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру акцизних накладних: Постанова КМУ від 24 квітня 2016 р. № 114. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/114-2016-п#Text>.

4. Деякі питання електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового: Постанова КМУ від 24 квітня 2019 р. № 408 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2019-п#Text>.

5. Ярмоліцька О.В. Вплив особливостей обліку і оподаткування на управління діяльністю закладів (підприємств) ресторанного господарства. Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури та технологій. Серія «Економіка і управління». Вип. 54. 2023. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/issue/view/7> (фахове, наукометричне видання, CEE INDEX, Index Copernicus). DOI: 10.32703/2664-2964-2023-54-87-95/

6. Yarmolitska O., Malyshkin O., Rohoznyi S., Ostapenko Yu. Deferred Income Tax: Impact On Financial And Tax Reporting (The Practice Of Ukraine And Germany). Financial and credit activity-problems of theory and practice. Vol. 4. Issue 39. 2021. pp. 138-148. [Web of Science, EBSCO (США), Ulrich's Periodicals Directory (США), CiteFactor Academic Scientific Journals (США), ResearchBib (Японія)].

7. О. Kravchenko, О. Yarmolitska, S. Shuliarenko, О. Kolumbet and О. Kharchuk, Scenario Modeling of Change of the Level of Tax Culture: The Case of Ukraine. Academy of Accounting and Financial Studies Journal, 2019. vol.23, issue 6. pp. 1-10 [Scopus, SCIMAGO, ABDC, UGC, CiteFactor, SIS, Open J-Gate, CNKI, World Cat].URL: <https://www.abacademies.org/articles/scenario-modeling-of-change-of-the-level-of-tax-culture-the-case-of-ukraine-8769.html/>

8. Ярмоліцька О.В., Яциняк Є.Т. Особливості обліку та оподаткування в неприбуткових організаціях під час дії правового режиму воєнного стану в Україні. Економіка, фінанси, облік та управління: нові виклики та стратегії розвитку: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Кропивницький, 30 листопада 2024 р.). Кропивницький: ЦФЕНД, 2024. 71 с. (С. 41-42). URL: <https://www.economics.in.ua/2024/12/30.html>.

9. Ярмоліцька О.В. Імплементация стандарту Європейського союзу SAF-T UA з метою взаємодії з податковими органами. Збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції

«Виклики та перспективи розвитку транспортної інфраструктури України» (3-5 квітня 2024). 2024. URL:https://files.duit.edu.ua/uploads/%D0%A1%D0%B0%D0%B9%D1%82/3_%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%90/conferences/all-ukrainian-scientific-practical-conferences/thethis-collection-2024.pdf/

10. Ярмоліцька О.В., Запивахіна Н.В. Наслідки блокування податкових накладних для підприємств з точки зору бухгалтерського обліку. Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м.Київ, 22 листопада 2023 року). Київ: ДУІТ, ХНУРЕ, МНТУ. 2023. URL: https://files.duit.edu.ua/uploads/%D0%A1%D0%B0%D0%B9%D1%82/3_%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%90/conferences/international-scientific-and-practical-conferences/hybrid-threats-23-11-2023.pdf

Інформаційні ресурси

1. Вся база «Законодавство України». Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/>, <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/a#Find>.
2. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/>
3. Державна митна служба України. URL: <https://customs.gov.ua/>
4. Бюро економічної безпеки України. URL: <https://esbu.gov.ua/>

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)
[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ](#)

Порушення [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#) є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з [Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ](#). У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#).

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [«Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ»](#).